

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klachten van

Renaat Kamers

tegen

Het Laatste Nieuws

Met een brief van 21 april 2023 dienen meester Stijn Verbist en meester Joris Claes namens hun cliënt, de heer Renaat Kamers, een klacht in tegen Het Laatste Nieuws. Aanleiding is een artikel van 23 februari 2023 onder de titel *Werknemers schetsen onthutsend beeld van Herents schrikbewind. “Al jaren gesjoemel op grote schaal, maar wie tegen hen ingaat, vliegt buiten”*. Redactievertegenwoordiger Edwin Ceulebroeck van Het Laatste Nieuws antwoordt met een brief van 11 mei, waarop Stijn Verbist en Joris Claes reageren met een brief van 26 mei 2023.

Met een brief van 26 september dienen meesters Verbist en Claes namens de heer Kamers een nieuwe klacht in tegen Het Laatste Nieuws naar aanleiding van een artikel van 27 juli 2023 onder de titel *“Een motie van wantrouwen tegen de burgemeester? Graag, maar ...”*.

Vanwege het gelijkaardige karakter van de artikels en de klachten gaan beide partijen akkoord om de twee dossiers samen te voegen en te behandelen in één beslissing.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 24 oktober 2023. Renaat Kamers en Joris Claes woonden de hoorzitting bij. Voor Het Laatste Nieuws waren Edwin Ceulebroeck en journalist Joris Smets aanwezig.

DE FEITEN

Het eerste artikel gaat over ongenoegen bij het gemeentepersoneel in Herent. Na een audit waarin subsidiefraude en belangenvermenging duidelijk werden, sprak de redactie met twee huidige en drie ex-werknemers en met de vakbonden, meldt de inleiding.

Volgens het artikel zou de onvrede draaien om twee personen: burgemeester Astrid Pollers en algemeen directeur Renaat Kamers. Volgens een vakbondsafgevaardigde zijn er veel klachten over interpersoonlijke relaties op de werkvloer. Er is sprake van een psychosociale risicoanalyse die de gemeenteraadsleden en schepenen met wie de journalist sprak niet integraal ontvangen hebben. De vakbond na lang aandringen wel, maar de afgevaardigde wil niet kwijt waarover de klachten precies gaan. De journalist sprak met twee huidige en drie ex-werknemers die een beeld schetsen van een ‘schrikbewind’ en ‘toxische werkomgeving’.

Een ex-werkneemster noemt Renaat Kamers een meestermanipulator, die tegelijk geen neen durft zeggen als de burgemeester iets vraagt of zegt. Een werknemer noemt hem incompetent en een narcist en de burgemeester incompetent en zeer opportunistisch. De journalist citeert een werknemer: “Ze sluiten alle werknemers buiten en al jaren overtreden zij aan de lopende band regels en wetten op kleine én grote schaal. Toekenning van contracten (...) is al jaren gewoon vriendjespolitiek in Herent in plaats van marktbevraging. (...) Er heerst hier een schrikbewind. Iedereen weet dat er vaak wetten en regels worden overtreden, maar wie te veel

tegenspreekt, vliegt buiten.” Een tweede werknemer: “Renaat Kamers geeft mij vaak opdrachten die rechtstreeks ingaan tegen tal van wetgevingen. Collegebeslissingen, zonder dat iemand het weet, nadien aanpassen is de normaalste zaak geworden in Herent. ‘Ik ben de directeur, jij niet’, klinkt het.” “Of er ook inbreuken op wetgevingen gebeuren? Dat is een patroon. Er wordt heel vaak geen visum aangevraagd voor projecten, aanbestedingen die niet worden uitgevoerd en opdrachten worden uitbesteed aan individuen of bedrijven zonder dat daarvoor iets op papier wordt gezet. Renaat Kamers regelt dat allemaal als directeur zonder dat de administratie daar iets van weet.” Een ontslagen werknemer: “Renaat Kamers en Astrid Pollers sluiten vaak iedereen buiten. Als het personeel hen er op wijst dat iets niet wettelijk is dan word je verbaal hard aangepakt door hen. Zelfs naar seksueel grensoverschrijdend gedrag en racisme kijken ze niet om.”

De journalist schrijft dat Pollers en Kamers niet bereikbaar waren voor commentaar. Een kaderstuk meldt dat de burgemeester wel reageerde op Facebook, waar ze spreekt van een beschadigingsoperatie en schrijft dat het artikel bijzonder kwetsend is voor het personeel.

Het tweede artikel blikt in de zomervakantie terug op verhalen van de eerste jaarhelft. Het gaat vooral over het feit dat het gemeentebestuur onder verscherpt toezicht is geplaatst omdat in een doorlichting door Audit Vlaanderen sprake is van mogelijke belangenvermenging en subsidiefraude in een mobiliteits- en ICT-project. Daarnaast gaat het over de psychosociale analyse en de onvrede bij het personeel en herhaalt de journalist het schrikbewind, de toxische werkomgeving en de onvrede over Pollers en Kamers. Volgens de oppositie begrijpt het bestuur niet dat de oorzaak van de problemen bij hen ligt en niet bij het personeel.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER zegt dat het artikel niet waarheidsgetrouw is en de privacy schendt en dat hij geen loyale kans op wederhoor heeft gekregen.

Waarheidsgetrouwe berichtgeving

Het artikel geeft geen blijk van waarheidsgetrouwe berichtgeving. Het maakt geen onderscheid tussen het rapport van Audit Vlaanderen, waarin sprake is van subsidiefraude en belangenvermenging, en de psychosociale risicoanalyse van de externe preventiedienst Cohezio. Het houdt geen rekening met de tijdslijn en beschuldigt klager van strafbare feiten.

Klager is sinds augustus 2019 in dienst bij de gemeente Herent, terwijl het gros van de problemen van lang daarvoor dateert. Het rapport van Audit Vlaanderen dateert van 2022, maar gaat over de periode 2013-2018. Klager heeft niets te maken met de malversaties over bijvoorbeeld bouwvergunningen die in het rapport aan bod komen. Hij probeert de zaken nu recht te zetten en op te lossen. De journalist gaat voorbij aan elke historische duiding.

Klager neemt wel de verantwoordelijkheid voor de psychosociale risicoanalyse van 2021. Hij ontkent niet dat er interne organisatorische problemen zijn bij de gemeente, maar die werden al vastgesteld in de risicoanalyse van 2015, jaren voordat hij in dienst kwam. Daar is toen niets mee gebeurd en klager tracht nu het tij te keren op basis van de analyse van 2021.

De journalist grijpt de forensische audit tegen de burgemeester en de psychosociale risicoanalyse aan om op basis van enkele anonieme beschuldigingen van rancuneuze (ex-) werknemers een karaktermoord te plegen op klager.

De journalist geeft de schuld van klager en de burgemeester voor de vermeende malaise aan als een vaststaand feit. Hij geeft de subjectieve en eenzijdige meningen van een handvol getuigen weer als waarachtige informatie. Van nuancering of voorwaardelijkheid is geen sprake. De journalist geeft geen bewijs dat hij die verklaringen gecheckt heeft op waarachtigheid. Hij creëert zo een zeer eenzijdig en selectief beeld van klager.

De personen met wie de journalist gesproken heeft zijn niet representatief voor de 170 werknemers van de gemeente. Het gaat om twee huidige en drie ex-werknemers, die om welke reden dan ook rancuneus zijn tegenover hun vroegere werkgever en een forum krijgen. Zij zijn geen representatief staal van het gemeentepersoneel. De journalist heeft niet voldoende bronnen geraadpleegd, de grote meerderheid wordt niet gehoord.

Wederhoor

Het artikel is een persoonlijke aanval. Het beschuldigt klager van strafrechtelijke inbreuken, vriendjespolitiek en het creëren van een schrikbewind en een toxische werkomgeving. Het schetst hem als een incompetente en narcistische manipulator. Het stelt hem zonder enige nuance in een extreem negatief daglicht en laat geen spaander heel van zijn reputatie.

Desondanks is er geen loyale kans op wederhoor is geboden. Het artikel vermeldt louter dat klager niet bereikbaar zou zijn geweest voor commentaar. Dat is zeer kort door de bocht. De journalist heeft een medewerkster van klager gebeld voor een reactie, maar hij zat op dat moment in een vergadering. Hij hoorde wat de tendens zou zijn van het artikel en dat het daags nadien zou verschijnen, maar wist niet waarover het precies ging. Iemand die plots via telefoon met zulke zware beschuldigingen wordt overladen, dient evenwel grondig na te denken vooraleer al of niet te antwoorden, gezien de mogelijke juridische implicaties.

Het artikel werd als een nagenoeg volledige feit gepresenteerd, waarop klager niet meer degelijk kon repliceren binnen een redelijke termijn. Als de journalist zijn artikel had voorgelegd en een schriftelijke repliek gevraagd, had klager kunnen lezen waarop hij kon repliceren. Dan had hij mogelijk geantwoord, maar op deze manier kon hij niet repliceren.

Respect voor het privéleven

Het artikel schendt het privéleven en de menselijke waardigheid. Het houdt geen rekening met de belangen van klager, die bij naam wordt genoemd en systematisch door het slijk gehaald. De journalist trekt geen grens in het belang van het privéleven. Het argument dat de feiten de publieke opinie sterk zouden beroeren, gaat niet op. Waar een auditrapport op zich maatschappelijke relevantie kan hebben in een gemeente, kan daar niet uit voortvloeien dat een publieke karaktermoord maatschappelijk relevant zou zijn. De verdachtmakingen en beschuldigingen zijn volledig ongegrond en er ligt geen begin van bewijs voor. Ze hebben een enorme impact op het persoonlijk en professionele leven van klager. Klager is volgens de journalist blijkbaar al schuldig en mag met naam gewoon worden vermeld zonder enige veroordeling. Het artikel heeft de bedoeling om zijn loopbaan te beschadigen.

Het tweede artikel haalt de reputatie van klager andermaal door het slijk. Het creëert opnieuw het beeld van tiran en psychopaat. Er gelden dezelfde bezwaren als tegen het eerste artikel.

HET LAATSTE NIEUWS

Waarheidsgetrouwe berichtgeving

Het rapport van Audit Vlaanderen en de psychosociale risicoanalyse van de externe preventiedienst Cohezio beschrijven tal van wantoestanden bij het gemeentebestuur.

Het rapport van Audit Vlaanderen van 2022 spreekt van subsidiefraude, belangenvermenging en vriendjespolitiek in de periode 2013-2018. Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Somers plaatste het gemeentebestuur op basis van het rapport onder verscherpt toezicht, de audit werd bezorgd aan de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie, het parket van Leuven startte een onderzoek en het Agentschap Innoveren en Ondernemen vorderde een subsidiebedrag terug. Het maatschappelijk belang van de audit staat buiten kijf.

De dienst voor preventie en bescherming op het werk Cohezio maakte een psychosociale risicoanalyse van het personeelsbeleid. Daaruit blijkt een gebrek aan respect voor het personeel en een gebrek aan visie bij het bestuur. Vooral de interpersoonlijke relaties op de werkvloer scoren slecht.

Het onderscheid tussen de twee rapporten is duidelijk. In het Auditrapport komt de naam van klager niet ter sprake. Hij werkte toen nog niet voor de gemeente. De journalist schreef over dit rapport een ander, apart artikel waarin hij de naam van klager niet vermeldt.

Zoals klager zelf aangeeft, neemt hij wel de verantwoordelijkheid voor de psychosociale risicoanalyse. Daarover gaat het betwiste artikel, met aandacht voor de werksfeer en de cultuur in het gemeentehuis. De inleiding vermeldt kort het auditrapport omdat de journalist daarover de week voordien had geschreven, maar het onderscheid is duidelijk.

De journalist vermeldt de rapporten en sprak met een vakbondsafgevaardigde, met gemeenteraadsleden en schepenen en met twee huidige en drie ex-werknemers. Dat zijn voldoende representatieve en betrouwbare bronnen.

Het artikel is gebaseerd op grondig onderzoek. De journalist verzamelde zoveel mogelijk feiten en bewijzen en laat getuigen aan het woord die de vriendjespolitiek, de subsidiefraude, de belangenvermenging en het gebrek aan respect en ondersteuning persoonlijk ervaren. Hij beperkt zich niet tot één bron, maar laat er meerdere aan het woord. Hij contacteerde ze onafhankelijk van elkaar en checkte ze op hun betrouwbaarheid. Door hun verklaringen te checken en aan elkaar te toetsen kwam hij tot een betrouwbaar en compleet verhaal. De getuigenissen waren gelijklopend en coherent over de jaren heen, wat aangeeft dat ze waarachtig zijn.

Een journalist hoeft niet wettig bewijs te leveren van hetgeen hij schrijft, maar moet dat wel aannemelijk maken. Hij moet zo veel mogelijk feiten, getuigenissen en omstandigheden aandragen om de geloofwaardigheid van zijn bronnen en aan te tonen. Dat is gebeurd.

De getuigenissen kunnen worden toegeschreven aan gekende personen. De journalist citeert ze tussen aanhalingstekens. Waar dat niet het geval is, maakt hij voorbehoud door in de voorwaardelijke wijs te schrijven of aan te geven waar de uitspraken vandaan komen. Hij heeft alle informatie getrouw en correct weergegeven, zonder toevoeging van eigen interpretaties of beweringen. Hij bewaart afstand. De getuigenissen zijn uitsluitend voor

rekening van de getuigen. De journalist kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor welke aantijging dan ook aan het adres van klager.

Een journalist mag bronnen anonimiseren. Het Europees Hof voor de Mensenrechten beschouwt dit als een essentieel onderdeel van de vrijheid van informatie en de journalist heeft de deontologische plicht en het wettelijk recht om de identiteit van zijn bronnen te beschermen als die anoniem wensen te blijven. De getuigen vreesden represailles of hun baan te verliezen. Dat is een gewettigde reden. Zonder anonimisering wilden ze niet getuigen.

Wederhoor

De journalist heeft klager voor publicatie van het artikel de kans geboden om te reageren en gaf hem daarvoor een redelijke termijn. Hij heeft wekenlang geprobeerd om klager telefonisch te bereiken via het algemeen nummer van het gemeentehuis, waar men steeds meldde dat hij niet bereikbaar was. Hij heeft ook andere nummers geprobeerd en heeft één keer een medewerkster aan de lijn gekregen. Die zou de boodschap doorgeven, maar klager heeft nooit iets van zich laten horen. De journalist heeft klager voor publicatie van het artikel ruimschoots en over een redelijke termijn de kans op wederhoor geboden, maar hij is daar niet op ingegaan. Ook na publicatie van het artikel heeft de journalist nog geprobeerd, maar ook toen heeft hij geen reactie ontvangen. Mocht klager hem gecontacteerd hebben, dan had de journalist onmiddellijk zijn kant van het verhaal gepubliceerd. Onderaan het artikel vermeldt het artikel dat de burgemeester en klager niet bereikbaar waren voor commentaar.

Respect voor het privéleven

Klager is als algemeen directeur benoemd door de gemeenteraad. Hij vervult een scharnierfunctie tussen de politieke beleidsorganen en de gemeentelijke organisatie en woont de vergaderingen van de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen bij. Het staat buiten kijf dat hij een maatschappelijke verantwoordelijkheid draagt. De laakbare praktijken die in het artikel aan bod komen hebben te maken met zijn functie van algemeen directeur. Gelet op zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid en op het maatschappelijk belang om over de wanpraktijken te berichten is volledige identificatie toegestaan.

Het is niet de journalist die de naam van klager aandraagt in verband met de wanpraktijken. De naam is hem aangereikt door de (ex-)werknemers. Hij maakt niet zelf de link, hij noemt de naam van klager enkel en alleen nadat die hem nadrukkelijk is meegedeeld. Bovendien legt hij de nodige omzichtigheid aan de dag door de bekendmaking van de naam van klager door de getuigen in de voorwaardelijke wijs te publiceren: ‘Het zou draaien om ... ‘.

Er is geen sprake van schending van de privacy omdat de berichtgeving niet gaat over het privéleven van klager, maar over zijn professioneel functioneren.

BESLISSING

Waarheidsgetrouwe berichtgeving

Het eerste artikel vermeldt, bij monde van de getuigen die de journalist heeft geïnterviewd, herhaaldelijk dat klager als algemeen directeur van de gemeente de wet overtreedt. De Raad kan niet uitmaken of dat zo is, maar stelt wel vast dat de journalist deze uitspraken zonder meer overneemt zonder ze verder te concretiseren of onderbouwen. Het artikel verwijst naar twee rapporten. In het rapport van Audit Vlaanderen is sprake van mogelijke wetsovertredingen, maar daarvan bevestigt de journalist zelf dat het niet over klager gaat en dat hij er niet in wordt vermeld. Wat de psychosociale risicoanalyse van Cohezio betreft,

toont de journalist niet aan dat daarin sprake zou zijn van wetsovertredingen. Daarom en gezien de ernstige verdachtmakingen en beschuldigingen ten aanzien van klager had de journalist meer terughoudend moeten zijn ten aanzien van de uitspraken van de geïnterviewden of had hij die op een andere manier moeten checken. Dat vloeit voort uit artikels 1 en 2 van de Code die bepalen dat de journalist waarheidsgetrouw bericht. Dat is niet gebeurd en daarom is de klacht op dit punt gegrond.

Wederhoor

De artikels brengen ernstige beschuldigingen uit over de manier van leidinggeven van klager en over mogelijke wetsovertredingen. Die beschuldigingen betreffen de eer en goede naam en nopen tot wederhoor. De Raad stelt vast dat het principe van wederhoor op een loyale manier is toegepast. De journalist maakt aannemelijk dat hij klager gedurende een langere periode herhaaldelijk heeft proberen te contacteren, maar dat hij hem tot de dag voor publicatie van zijn artikel niet heeft kunnen bereiken. Uiteindelijk kreeg hij wel een medewerkster van klager aan de lijn die de boodschap doorgaf. Maar klager verkoos om niet te reageren en heeft de journalist niet teruggebeld. Het artikel vermeldt dat klager niet bereikbaar was voor commentaar.

Respect voor het privéleven

Klager bekleedt als algemeen directeur van de gemeente Herent een publieke functie en kan in het kader van de berichtgeving over de werking van de gemeentediensten beschouwd worden als een publiek figuur. Het artikel gaat over zijn professionele functioneren en niet over zijn privéleven. Het is geoorloofd om in die context de naam en voornaam van klager te vermelden.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond wat de principes van waarheidsgetrouwe berichtgeving in het eerste artikel betreft.

Het artikel is ongegrond wat wederhoor en respect voor het privéleven betreft.

Brussel, 9 november 2023